

ELBURG.

In den laatsten tijd is het stadje „ontdekt.” Een tamelijk breedvoerige beschrijving ¹⁾ verscheen er van, die op onderhoudende wijze ons van het belangrijke plaatsje een en ander vertelt. Eenige jaren geleden gaf een der groote tijdschriften — ik meen Eigen Haard — enkele kiekjes van bezienswaardigheden, met tekst.

Elburg is een belangrijk stadje. 't Ligt er zoo vredig te rusten bij de zee; de stompe toren steekt er zoo aardig uit boven het groen en Ter Haar moet aan een tafereeltje gedacht hebben als Elburg geeft met z'n toren op een hoek en z'n straten aan diens voet zoo rustig, zoo stil — toen hij zong van een toren, als van een herder, „die zijn kudde aan zijn voeten ziet geschaard; van een priester, wiens gemeente biddend nederknielt op d' aard.”

Het stadje maakt zoo'n prettigen indruk, zooals het daar ligt, verscholen binnen een breeden groenen gaard van fraai plantsoen. Op een der hoogste punten van de wallen heeft men een prachtig gezicht op de zee, en wie een zonsongedang op z'n schoonst wil waarnemen, kan geen gelukkiger plekje kiezen.

Elburg geeft een indruk van Hollandsche zindelijkheid. Vooral de stoepen voor sommige huizen trekken de aandacht door een natuurlijk en eenvoudig „mozaïek.” Die witte en zwarte keisteentjes, sterren vormend met sterk afstekenden achtergrond, het geheel met mooie randen afgezet, geven iets typisch Elburgsch te zien.

Elburg is één groot museum van oudheden. Een stadje, dat op verschillende punten een aanschouwelijk onderwijs over den voortijd geeft.

Schoolwandelingen, goed voorbereid, geven daar gelegenheid om veel kennis op te doen, heel wat begrippen aan te brengen. Er zijn zooveel zaken in een kort bestek, die hoogst leerzaam zijn, en Elburgs scholen kunnen een schat van wetenswaardigheden met de merkwaardigste dingen voor de kinderen illustreeren.

De begrippen-vesting, stadspoort, pier, peilschaal, reddingboot, scheepstimmerwerf, pothuis, kelderkamer, 16e eeuwse gevels met snijwerk (meesterstukken soms van het metselaarsgilde), klooster, kapel ²⁾, Gotische bouwtrant, koor, tombe, en nog veel meer kunnen door waarneming worden verhelderd.

Het loont de moeite stichtingen van weldadigheid als het Feithenhof te bezichtigen. In een beschrijving dezer

stichting lezen we het volgende: „De bezittingen van het Feithenhof bestaan hoofdzakelijk uit landerijen en boerenerven en zijn zeer aanzienlijk. In het hoofdgebouw, waarin de rentmeester woont, is een fraaie vergaderzaal voor de provisoren, die daar op den eersten Maandag van iedere maand bijeenkomen. De wanden dezer zaal zijn versierd met fraaie, hoewel niet heraldisch juist geschilderde wapenborden van de geheele familie Feith en Witten. Onder een glazen stoep staat ook de fraaie zilveren beker, versierd met het wapen van Feith, een wit paard, welke beker ongeveer drie flesch wijn kan bevatten.

Volgens het testament moeten alle verpleegden (ouden van dagen) op St. Maarten (11 Nov.) met den rentmeester en de rentmeesteres in de groote zaal bijeenkomen om een teug wijn uit dien beker te drinken ter gedachtenis aan de Stichteress.”

Elburg heeft thans ook zijn Gemeente-Museum met zeer veel bezienswaardigheden, betrekking hebbend op het oude

geldwezen, de rechtspraak, (o.a. een doornak, die boven het hoofd van den schuldige werd gebroken ³⁾), het krijgswezen, (zelfs uit den tijd vóór er vuurwapenen werden gebruikt,) enz.

Al wat er in Elburg te zien is, wijst er op, dat de stad een belangrijke historie achter den rug heeft. In 1233 werd het plaatsje waarschijnlijk tot stad verheven. Het is in den loop der geschiedenis zwaar bezocht. Oorlog, stormvloed en pest hebben het geteisterd. Meer dan één oproer heeft er gewoed. De beeldstormers schonden er in 1565 de St. Nicolaaskerk, en Alva is in eigen persoon in 1568 binnen de veste geweest om de muiters met den dood te straffen.

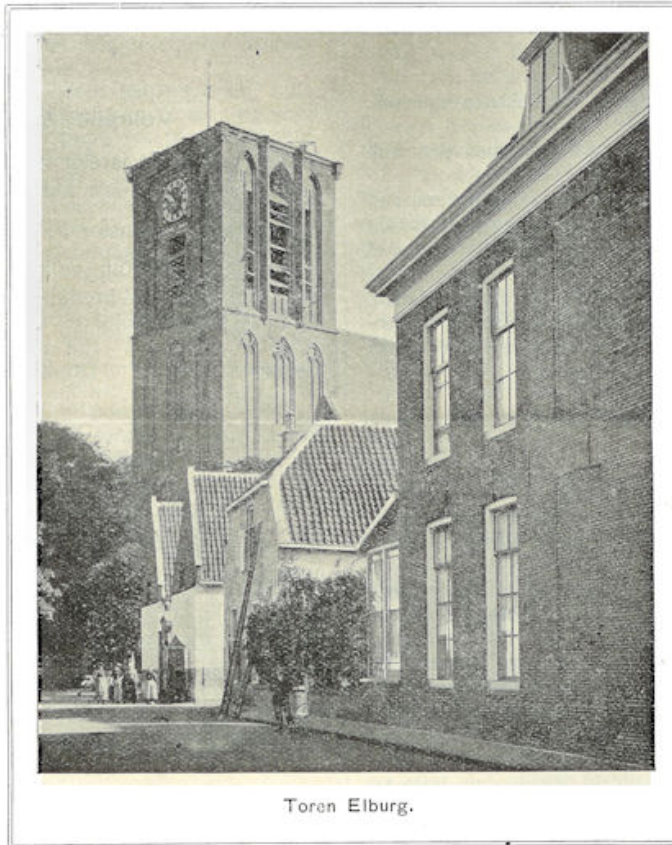
Tusschen al die tumelten door verrees er de eene stichting na de andere: weezen, weduwen, ouden werden er voorbeeldig verzorgd, en tot op heden laat die verzorging niets te wenschen over. Vaste kapitalen in onroerende goederen leveren in hun renten jaar aan jaar al wat noodig en nuttig, zelfs wat

aangenaam is voor hulpbehoevenden.

Er is iets in dat grijze stadje, dat denken doet aan wat ons in de verzen 5 en 9 van den 112^{en} psalm zoo eenvoudig en treffend wordt gezegd: er is een ontferming van wie zijn zaken met recht heeft beschikt; daar is een gedachtenis tot zegening door een gestadig uitstrooien en een geven den nooddrufte.

³⁾ We hebben nog de uitdrukking: den staf over iemand breken.

A. L. V. H.

Toren Elburg.

¹⁾ 't Boekje is uitgegeven bij A. Hengeveld Gz. te Elburg.

²⁾ Ze bestaan beide nog, doch in vervallen toestand.